

Verslag VWG Midden-Kennemerland naar de Warta-delta en aangrenzende gebieden in West-Polen, 9 t/m 16 mei 2015

Kees Roselaar

Inleiding

Na eerdere reizen naar de Warta-delta in Polen in 1995, 2000 en 2005 werd ook in 2015 door onze vogelwerkgroep weer een reis naar het gebied ondernomen. Ditmaal bleven we in de tweede week van mei met 16 man/vrouw zes volle dagen in Polen (4 mensen meer dan in 2010, maar een dag korter). We gingen ditmaal niet met privé-auto's maar met twee gehuurde busjes van Middelbeek (Alkmaar). Zoals in vorige jaren was de dagelijkse excursieleiding in kundige handen van Arend de Jong, die het gebied na jarenlang verblijf door-en-door kent, bij het vogelen soms gesteund door schrijver dezes. Marian van Leeuwen en Renie van der Werf hadden de technische leiding, soms geholpen door Manda en Alke, de vrouw en dochter van Arend die het Pools machtig waren. Omdat het verslag van 2010 tamelijk uitgebreid was, met coördinaten en gebiedsbeschrijvingen van de bezochte plaatsen erbij laat ik het verslag ditmaal wat korter zijn. Voor details van ook in vorige jaren bezochte gebieden en de door mij bedachte codes zie tabel 1.

De nieuwe gebieden die Arend voor ons in petto had worden wel iets uitgebreider beschreven. Mijn codes komen neer op: (A) gebieden onmiddellijk langs de Warta, (B) gebieden zuid van de Warta, en (C) een nieuw gebied, de Notec-vallei, noordoost van de Warta; nummering in elk gebied is van west naar oost; de nummers zijn hetzelfde als in 2010 tenzij het een nieuw gebied betreft. Voor het tonen van veranderingen in aantal waarnemingsdagen en in variatie in aantallen per dag voeg ik ook een tabel 2 toe, met alle waarnemingen van drie vorige excursies in de tweede week van mei naast de huidige. Bedenk daarbij dat de verblijfsduur niet op alle excursies even lang was en dat niet steeds dezelfde gebieden bezocht zijn: een hele dag in het bos zoals op 12 mei 2010 betekent dat je alle moerasvogels een dag mist; een hele dag in het moeras zoals op 13 of 14 mei 2015 levert echter nog wel bosvogels op door het vroegvogelen bij het hotel en bij de avondwandeling.

Reis- en excursieschema

Zaterdag 9 mei: heenreis van Uitgeest (vertrek 06:15) via Amsterdam-Hoevelaken-Enschede bovenlangs Osnabrück-Hannover-Magdeburg en onderlangs Berlijn-Frankfurt am Oder naar de Poolse grensplaats Slubice, en, om de tolgeweg te vermijden, verder over Osno Lubuskie en Sulecin naar ons hotel 'Pod Lasem' ('Onder de bomen') in Glisno (aankomst 18:15). Reistijd over 860 km dus 12 uur, inclusief stops op 3 Raststätten en ruim twee uur in de file NW van Hannover.

Zondag 10 mei: korte wandeling door het bos vanaf de parkeerplaats onder Waldowice naar de Lubniewka-beek (beek door moerasbos) (B13); rondwandeling en koffie-pauze langs de zandwegen aan de noordzijde van het dorp Brzozowa (B14), met uitzicht op extensief beweide droge weilanden, hooiland en een rommelig erf met oude hoge bomen; rit over weggetjes langs de zuidrand van de Warta-polders van Kolczyn over Lakow naar Rudnica langs extensief gebruikt cultuurland, bosjes, struikgewas, oude boerderijtjes en stille dorpjes (B15; middageten bij noordeinde van dorp Rudnica); korte wandeling over het ruderale veldje met boomgaardje, zandafgraving en een voormalige Oeverzwaluwkolonie, grenzend aan een klein meertje ZO van Lubniewice (B11); rustpauze aan het bevermoeras met verdrinken moerasbos direct ten noordoosten van Swierzow, iets west van de caravan van Arend (B12).

Maandag 11 mei: korte wandeling en koffiepauze in het oude hellingbos west van Lemiercyze (B4); lange wandeling over het betonpad door de Warta-delta van Przyborow (bij Slonsk) west tot aan de brug over de Postomia (daar middagmaal) en terug (A5); korte wandeling en rustpauze bij het 'Zeearend-meer' (onder water gezette landbouwgrond ten behoeve van visvijvers) zuidoost van Osno Lubuskie (B5).

Dinsdag 12 mei: korte wandeling langs de 'Ortolanen-laantjes' direct oost en noord van Glisno (B8); koffiepauze langs de weg west van Brzezno (potentiële Ortolanenbroedplaats) (B16); bezoek aan het 'Zeearend-meer' zuidoost van Osno Lubuskie (B5; geprolongerd na het succes van gister); hobbelpad van Czarnow westwaarts over keitjespad (B3) naar het zanddijkje langs de oostzijde van het Czerwony-kanaal (ostrand zuid-westelijke Warta-polders; B2), waar middagmaal gebruikt en wandeling gemaakt; korte wandeling door de Warta-delta over het pad van het bezoekerscentrum noordwaarts naar de Stara (Oude) Warta rivier (A1).

Woensdag 13 mei: wandeling en lange hobbелrit over zuidlijk van de Warta van Kolczyn over Boguszyniec westwaarts via de rivierduintjes van Kłopotowo (middagmaal) en het gemaal van de Postomia tot aan Slonsk (A9, A7, A8); korte hobbелrit en lange wandeling door de Warta-delta langs het pad startend meteen west van Slonsk WNW tot aan uitkijktoren met zeer weids uitzicht over grasmoeras midden in de delta (A4); hobbелrit en korte wandeling langs noordlijk van de Postomia van Slonsk tot Lemierzyce (A8).

Donderdag 14 mei: hele dag afwisselend gewandeld en gereden over zanddijkjes en paden langs moerassen en extensief gebruikte en hooi- en weilanden van polders aan de noordzijde van de Notec, een zijrivier van de Warta, ONO van Gorzow Wielkopolski. Een fraai gebied, met veel rietveldjes, rijen knotwilgjes en struikhagen in extensief gebruikt hooiland, vooral in het ZW-deel. Gereden vanaf gemaal bij Santok (koffiestop; C1) via Roodmus/Matkop/Sperwergasmus plek (C2) naar gemaal bij Gorecko (rustpauze, C3), en aan eind middag terugrit via de Notec-brug bij Gorzozanowiec en langs Goszczanowo (ik kan het met die namen ook niet helpen), Lipki Wielkie, Murzynowo en Skwierzyna naar Bledzew. Bij de laatste plaats een korte wandeling zuidwaarts gemaakt langs de Obra rivier (B17).

Vrijdag 15 mei: kort bezoek aan Brzozowa (B14; als 10 mei); koffiepaauze bij de brug over het Lubniewka-kanaal oost van Kolczyn plus ritje en wandeling over de Warta-dijk van Kolczyn oost tot het ooievaarsnest (A10); rit over Wartadijk van Kolczyn west tot de rivierduintjes van Kłopotowo (A9 plus A7; middagmaal duintjes Kłopotowo); wandeling zanddijkje langs de oostkant Czerwony-kanaal (B2, als 12 mei); pad noord van bezoekerscentrum (A1, als 12 mei).

Zaterdag 16 mei: terugreis grotendeels volgens dezelfde route als de heenreis, maar door regen met kortere stops onderweg en met een gedwongen omweg door Hannover-west, wat weer flink vertraging opleverde. Vertrek uit Glisno 05:55, in Uitgeest 16:45.

De bovengenoemde dagexcusies vonden steeds plaats van circa 09:00 tot 17:45, maar net als in vorige jaren maakten veel deelnemers naast deze 'officiële' excursies individueel of groepsgewijs nog korte vroegvogeltochten of avondwandelingen naar bos of akkers west en oost van ons hotel in Glisno (B7), naar het bevermeertje 810 m noord van het hotel, naar de visvijvers aan het Lubniewsko-meer 2 km NW van het hotel (B6), of naar het 'Ortolanenlaantje' aan het oosteinde van het dorp Glisno (B8).

Het weer en de omstandigheden in de Warta-delta

Gedurende ons verblijf was het alleen op maandag 11 mei zonnig en warm (tot 25°C), alle overige dagen was het overdag zwaar bewolkt, was het niet veel warmer dan een graad of 14-15 en stond er een stevige zuid- of noordwesten wind, die vooral op de vlakten en dijkes bij de Warta goed voelbaar was. Wel was de bewolking 's morgens vroeg en in de avond vaak kort afwezig, maar ook dan was het behoorlijk koud. Harde regen viel er alleen in de nacht van 11 op 12 mei, en daarnaast hadden we wat miezerbuien op de terugweg in Duitsland. Door het sombere en kille weer leken veel vogels niet erg actief met roepen of zingen, waardoor ze soms lastig te vinden waren. Dat we geen zingende Draaihals, Bonte Vliegenvanger of Ortolaan hoorden komt waarschijnlijk ook door de kou. Daarnaast hadden we de indruk dat door het koude weer een aantal laat aankomende vogels nog niet terugwas uit Oost-Afrika, zodat we bijvoorbeeld Krekeltzanger niet op onze lijst konden bijschrijven. Wel kwamen op de laatste twee dagen Bosrietzanger, Spotvogel en Roodmus aan. Bij de Grauwe Klauwier zagen we vooral mannetjes; de normaal altijd wat later terugkomende vrouwtjes waren klaarblijkelijk nog onderweg.

Nederlanders gaan graag naar de Warta-delta

omdat het zo'n natuurlijk landschap is wat ons aan Nederland van een eeuw geleden doet denken. Ook de Warta is nog een natuurlijke rivier, zonder stuwen en sluizen. Als het smeltwater van februari-maart afgevoerd is moet de rivier het vooral van regenwater hebben. In Castricum was in april 2015 maar 17 mm regen gevallen, en ook langs de Warta was het in april zeer droog. Het gevolg was dat de waterstand van de Warta-delta zo'n 40-50 cm lager stond dan 5 jaar geleden. Veel moeras en enkele ondiepe meren waren drooggefallen. Arend had ons voor vertrek al gewaarschuwd dat het droog zou zijn, maar je hoopt toch dat er nog moerasvogels in diepere meren of rivierarmen achterblijven, misschien zelfs wel in geconcentreerder aantallen dan normaal. Maar helaas, de meeste eenden, rallen, steltlopers, meeuwen en sterns bleken afwezig of slechts in zeer gering aantal present. Vogels die in 2010 gewoon of zelfs talrijk waren, zoals Roodhalsfuut, Kuifeend, Tafeleend, Kempmaan, Zwarte Ruit, Witwangstern en Witvleugelstern hebben we dit jaar niet gezien. Andere vogels waren duidelijk schaarser door de droogte (bijvoorbeeld Meerkoet: in totaal 6 exemplaren, tegen honderden vijf jaar terug!), en van bijvoorbeeld de Ooievaar waren veel nesten bij dorpen op hogere grond onbezet. Wel leken Knobbeltwaan, Kraanvogel, Zeearend en Zwarte Ooievaar zich wat meer

langs de rivier te concentreren waardoor we ze in groter aantal zagen. Het viel hierbij op dat we van een aantal van deze soorten diverse adulte paren zagen die samen in het gras rustten, terwijl ze in mei eigenlijk op een nest horen te zitten: mogelijk zijn door de droogte veel vogels niet met broeden begonnen of is het legsel mislukt. In de centrale delta rondom de kijktoren NW van Slonsk en langs de Notec waren nog wel geschikte biotopen voor Kwartelkoning, Porseleinhoen en Kleinst Waterhoen aanwezig, maar rallen moet je vooral 's nachts zoeken en door grote afstand vanuit Glisno hebben we dat niet geprobeerd. We hebben in mei 2010 duidelijk geluk gehad met de aanwezigheid van flinke Witwang- en Witvleugelstern-kolonies. Die kolonies zijn overigens een paar weken na ons bezoek in 2010 weggespoeld omdat door hevige regen het peil in de Warta ineens enorm was gestegen. Zo'n natuurlijke rivier is dus ook niet alles.

Het leek alsof de landbouw buiten de Warta-delta nog veel grootschaliger was dan 5 jaar geleden, met nog veel grotere monotone percelen. Omdat veel akkers aan boom- en struiklanen of aan bos grenzen zijn daar langs de randen vaak wel stroken van 2-3 meter breed open gelaten waar akkeronkruiden zouden kunnen groeien, maar het viel ons op dat deze hier en daar doodgespoten waren. De enorme knalgele velden met kool- of raapzaad zagen er prachtig uit, maar er viel geen insect of vogel in te bekennen en mogelijk zijn er vooral steriele rassen aangeplant. In en langs graanakkers zagen we nog wèl leeuweriken en gorzen. Volgens Arend waren de aantallen Grauwe Gorzen veel lager dan voorheen, maar bij gebrek aan exacte tellingen in beide jaren is dat moeilijk te staven; zelf hoorden we er nu maximaal 5 per dag, tegen 10 per dag in 2010.

Waargenomen vogelsoorten in Polen

Alleen vogelsoorten die door twee of meer deelnemers van de excursie in Polen gezien of gehoord zijn tellen mee; soorten die slechts door één waarnemer geobserveerd zijn worden wel in de lijst opgevoerd maar gelden als 'onbevestigde waarneming' en zijn niet in de telling opgenomen. Vogels alleen onderweg gezien in Duitsland of Nederland staan in een aparte lijst achteraan. Om ruimte te besparen zijn de namen van de gebieden deels gecodeerd (zie tabel 1):

1 Fuut: 5-7 exx in het Lubniewska-meer (B6), 5 exx in het meer ZO van Osno (B5).

Dodaars. Alleen onbevestigde waarnemingen van roepende exx (A5, C1), maar niet opgenomen omdat de roep van een vrouw Koekoek niet altijd kon worden uitgesloten.

2 Aalscholver: in klein aantal langs de Warta (A1-A9), tot 24 exx per dag; vrijwel geen exx in zomerkleed en geen aanwijzingen van broeden, in tegenstelling tot ons bezoek in 2010 (toen broedkolonie langs betonpad A5 en tot 300 exx per dag gezien).

3 Roerdomp: 1 roepend ex in het riet NW van Slonsk (A4)

4 Blauwe Reiger: vrij algemeen, ook in vochtig weiland bij dorpen en bij beken in het bos; kleine broedkolonie in het bos noord van ons hotel (B7).

5 Grote Zilverreiger: klein aantal, vooral langs de Warta: op 11 mei 6 exx langs betonpad (A5), op 11 en 12 mei 2 exx aan het meer bij Osno (B5), op 12 mei 4 exx pad bij bezoekerscentrum (A1) en op 15 mei 1 exx aldaar, op 13 mei 3 exx langs Warta-dijk (A6-A8), en op 14 mei 1 exx bij de Notec (C1).

6 Zwarte Ooievaar: op 11 mei 's ochtends 1 ex en 's middags 2 exx in de verte vliegend bij het begin van het betonpad (A5), op 12 mei 1 ex vliegend ver west van Czernowy-kanaal (B2), op 13 mei 4 exx staand in grasland bij de duintjes van Kłopotowo (A7) en 5 exx staand NO van Slonsk (A6), plus 2 exx vliegend NW van Lemiercyze (A8), op 14 mei 1 exx ver weg vliegend boven Notec-vallei (C1). Op 15 mei 3 exx vliegend iets oost van dorp Kłopotowo (A7), 2 paar vlak langs de drukke weg richting bezoekerscentrum (ter hoogte van kijkpunt A2) en 3 exx ver weg vliegend noord van pad A1. De meeste vogels aan de grond hadden bruine kop en rug en leken dus tweede-jaars, maar de twee paren op 15 mei waren glimmend zwart en dus adult. Jammer dat we daar niet konden stoppen.

7 Ooievaar: algemeen, maar aantal minder dan in 2010. Langs de Warta in gebied A7 bijvoorbeeld naar schatting 30 bezette nesten (60 in 2010), en vooral op hogere grond en op grasland in bos-enclaves bleken veel bezette nesten van 2010 nu onbezet. In tegenstelling tot vijf jaar geleden zagen we geen grote groepen niet-broeders. Deze achteruitgang hangt waarschijnlijk samen met de droogte van april 2015 en hoeft niet op permanente achteruitgang te duiden.

8 Knobbelzwaan: grote groepen in de Warta-delta, in de Postomia en de Notec en in kanalen en diepere meren in de Warta- en Notec-polders, tot 200 exx per dag, kleine aantallen (2-5 exx) op grotere meren elders (B5, B6), maar in tegenstelling tot 2010 vrijwel geen broedvogel te bekennen (alleen 1 bezet nest A10). In 2010 waren overal in de ondergelopen Warta-oilanden broedende vogels op hoog boven het gras uitstekende nesten te zien.

9 Grauwe Gans: groepen van 20-380 exx bij A1, A5, A6 en langs de Warta van Slonsk tot aan de Klopotowo-duintjes (A7), kleinere aantallen hier en daar elders langs de Warta, maar in tegenstelling tot 2010 vrijwel geen pul te ontdekken.

10 Indische Gans: 1 ex langsvliegend naar west aan begin van het betonpad bij Przyborow (A5) op 11 mei.

11 Kolgans: 1 ex tussen Grauwe Ganzen op 13 mei noord van het gemaal van Slonsk (A7).

12 Bergeend: alleen 13 exx op 11 mei langs betonpad (A5).

13 Krakeend: wijd verspreid in klein aantal (2-10 exx/dag) in de Warta- en Postomia-oilanden en de Warta-polders (A1-A10). Eenmalig een groter aantal van 40 exx langs betonpad op 11 mei (A5)

14 Wilde Eend: gewoon maar niet zeer talrijk in de Warta- en Postomia-oilanden en de Warta-polders (A1-A10, B2), en op meren, vijvers en beken in het bos en bij de dorpen.

15 Zomertaling: schaars: alleen 8 exx (waarvan 1 vrouw) op 13 mei langs de Wartadijk (A6-A7), 2 exx op 15 mei aldaar, en 2 exx langsvliegend over de Notec op 14 mei (C2).

16 Slobeend: 1 man langs de Warta (A7) op 13 mei.

17 Brilduiker: vrijwel dagelijks 3-5 exx op het Lubniewska meer (B6), waar mannetjes soms druk ballsten als er een vrouw tussen hen neerstreek.

Daarnaast twee vrouwtjes in het bevermoeras van Swierczow (B12) op 10 mei, waarvan er een als een specht aan een stam hing om een boomholte te inspecteren, en 1 vrouw langs het betonpad (A5) op 11 mei.

18 Zwarte Wouw: schaars, 1-2 exx per dag. Op 11 en 12 mei 1 ex bij het meer van Osno (B5), op 10 mei 1 ex bij Rudnica (B15) en 1 ex bij het meertje van Lubniewice (B11), op 14 mei 1 ex in de Notec vallei (C2) en 1 ex aan de Obra (B17), en op 15 mei 1 ex bij Czarnow (A6). Voorts al 1 ex op 9 mei op de heenweg bij de Porta Westphalica in Duitsland (eenmans waarneming).

19 Rode Wouw: niet zeldzaam, bijna dagelijks 1-3 exx boven het hotel. Op de heenweg op 9 mei al 11 exx, waarvan de meeste in Duitsland (de eerste exx bij Bantorf toen we in de file stonden, 25 km west van Hannover), en op 10 mei 10 exx (B14, B11, B12 en hier en daar onderweg). De dagen erop echter maar 2-3 exx per dag, en dan meest onderweg vanuit de auto, mogelijk omdat onze bestemming toen meer in de Warta- of Notec-polders lag waar de soort schaars is. Op de terugweg op 16 mei zagen we de laatste Rode Wouw wederom bij Bantorf.

20 Zeearend: opvallend vaak gezien, 2-22 exx per dag. Het grootste aantal bij de visvijvers van Osno (B5), namelijk op 11 mei 16 exx opvliegend uit de bomen langs de noordrand, op 12 mei 5 exx liggend in het gras op een heuvel ernaast, en op 9 mei minimaal 4 exx onder het voorbij rijden. De overige vogels zaten vooral in de Warta-delta en directe omgeving (2-10 per dag), bijv 10 exx langs het betonpad op 11 mei (A5) en 5 exx op 15 mei liggend en zittend in het gras bij Klopotowo (A7). Buiten de onmiddellijke omgeving van de Warta onder andere 1 ex bij Brzozowa (B14), 1 ex bij Swierczow (B12) en 1 ex langs de Notec (C1). Veel vogels waren adult en opvallend vaak zagen we beide vogels van een paar naast elkaar zitten of liggen, zonder dat er aanwijzingen van broeden waren: door de schaarste aan eenden en jonge ganzen was er mogelijk niet genoeg voedsel.

21 Bruine Kiekendief: regelmatig gezien boven de rietvelden van de Warta-polders, 1-6 exx per dag. Daarnaast 4 exx in de Notec-vallei (C1-C3; 14 mei) en 1 ex bij de visvijvers van Osno (B5; 12 mei). Ook op heenweg in Duitsland een vrouw boven Raststätte Garbsen.

22 Grauwe Kiekendief: op de heenweg op 9 mei een vrouw tussen Hannover en Braunschweig in Duitsland en een adulte man tussen Rzepin en Osno in Polen.

23 Havik: op 13 mei een adult in een struik in de Warta-delta noord van het gemaal van Slonsk (A6).

- 24 Sperwer: tweemaal een jagend ex in de Notec-vallei op 14 mei (C1-C2).
- 25 Buizerd: talrijker dan in 2010, met 2-10 waarnemingen per dag, tegen 0-4 per dag vijf jaar geleden. Vooral gezien bij landbouw-enclaves in het bos en bij boomgroepen in het Warta-gebied, niet in de open Warta-delta.
- 26 Visarend: op 15 mei 1 ex mooi jagend en duikend bij het pad noord van het bezoekerscentrum (A1); ving niets maar mooi was-ie.
- 27 Torenavalk: tamelijk schaars, slechts 1-3 ex per dag, vooral langs de dijken van de Warta-polders; geen enkele gezien op 15 mei en maar 2 exx op de heenweg in Duitsland op 9 mei.
- 28 Boomvalk: 1 ex 10 mei langs jakkerend bij B11, 2 exx op 13 mei op de dijk west van Kolczin (A9) en bij de Klopotowo-duintjes (A7), 1 ex op 14 mei bij de Notec (C2), en 1 ex op 15 mei langs de dijk oost van Kolczyn (A10).
- 29 Slechtvalk: 1 ex op 15 mei jagend bij de rivierduintjes van Klopotowo (A7).
- 30 Fazant: een gewone vogel in de Warta-polders, 1-3 exx er dag, maar 6 exx op 10 mei, waarvan 4 bijeen zuid van kijkpunt A3.
- 31 Waterral: 1 ex gehoord op 10 mei bij meertje van Lubniewice (B11) en 1 ex op 13 mei gehoord in de rietvelden bij de uitkijktoren NW van Slonsk (A4).
- 32 Waterhoen: schaars en schuw; bijna dagelijks gehoord en soms gezien in het bevermeertje bij het hotel (B7), 2 exx bij het meertje ZO van Lubniewice (B11; 10 mei), en 1 ex bij een boerderij in de Notec-vallei (halfweg C1 en C2; 14 mei).
- 33 Meerkoet: in tegenstelling tot vorige jaren geen enkele aanwijzing van broeden in de Warta-vallei, hoewel ze in 2010 daar talrijk waren. Wel zaten 2 exx in het meertje ZO van Lubniewice (B11), 2 exx in het bevermoeras van Swierczow (B12), 1 ex in het Lubniewska-meer (B6) en 1 ex in het meer ZO van Osno (B6).
- 34 Kraanvogel: veel gezien, maar voornamelijk grote groepen, zekere broedparen alleen in de Warta-polder oost van Kolczyn (A10): 1 paar met een jong van ca 2 weken oud en 1 paar met twee jongen van enkele dagen oud. Eenzame individuen foeragerend bij rietveldjes en in moerassen langs de weg Kolczyn-Rudnica (B15) en langs de noorddijk van de Postomia (A8) zouden op broedvogels kunnen duiden waarvan de partner nog op het nest zat. De beste dag was 13 mei, met alleen al in gebied A7-A9 (Warta-dijk) 87, 49 en 14 exx foeragerend tussen Kolczin en het dorp Klopotowo, 100 bij

de duintjes van Kłopotowo, en vervolgens 27, 55, 156, 11 en 17 exx foeragerend van daar tot aan Slonsk; met overvliegende vogels mee hadden we er die dag 500. Op 15 mei zaten er 200 bij de duintjes van Kłopotowo (A7) en 15 op een heuvel zuid van Czarnow (B3). Kleinere aantallen foerageerden in de delta bij A1 en A5, we hoorden vogels roepen bij het Lubniewska-meer (B6; 10 mei), 1 ex rustte aan het meer ZO van Osno (B5; 11 mei), en dagelijks zagen we wel ergens overvliegende groepen of groepjes. Onderweg op 9 en 16 mei zagen we er nog enkele in Duitsland, o.a. 1 paar in een akker bij Ziesar.

35 Scholekster: 1 ex op de oever van de beneden-Warta (A5) op 11 mei.

36 Kleine Plevier: 3 ex, waarvan 1 baltsend paar, langs het betonpad (A5) op 11 mei.

37 Kievit: algemene broedvogel van de uiterwaarden van de Warta en hier en daar in de Warta-polders (A2, A5-A10); schaarser in cultuurland. Duidelijk minder dan in 2010, nu 2-15 exx per dag, toen 10-100 exx per dag.

38 Temmincks Strandloper: 3 exx mooi in beeld op 11 mei terwijl ze rustten op de oever van de Postomia (A5), terwijl er even later nog 4 exx voorbij vlogen temidden van een gezelschap luidruchtig overtrekkende Bosruiters.

39 Watersnip: 3 baltsend en ruziënde exx in de natte hooilanden van de Notec-vallei op 14 mei (C1).

40 Grutto: alleen 4-6 exx op 11 en 13 mei in de uiterwaarden van de Warta (A5, A7, A9), ook baltsend.

41 Wulp: 2 exx op 13 mei op droge uiterwaard noordwest van Kłopotowo (A7), waarvan een jodelend, en 1 ex aldaar op 15 mei.

42 Tureluur: een vrij schaarse broedvogel in de uiterwaarden van beneden-Warta (A5, A7, A9), 1-4 exx per dag.

43 Groenpootruiter: 2 exx op 11 mei langs het betonpad (A5).

Witgatje: 1 ex door één waarnemer gezien bij de visvijvers west van het dorp (B6).

44 Bosruiter: af en toe gezien in het met gras doorgroeide ondiepe water van de Warta- en Notec-oilanden (A1, A6-A7, A9, C1), meest 1-12 exx per dag, maar geen op 10 en 15 mei en wat meer (30 exx) langs het betonpad (A5) op 11 mei.

45 Oeverloper: schaars, 1 ex 10 mei (B11), 1 ex 11 mei (A5) en 1 ex 13 mei (B6).

46 Kokmeeuw: in tegenstelling tot 2010 ('talrijke broedvogel) nu geen broedvogels gezien; de waarnemingen beperkten zich tot wat heen en weer vliegende vogels boven de Warta (A1, A6-A10), beneden-Postomia (A5) en Notec (C1-2), voornamelijk tweede-jaars, met een maximum van 50 vogels op 11 mei.

47 Stormmeeuw: alleen 2 exx op 13 mei langs de Warta (A7).

48 Pontische Meeuw: op 11 en 12 mei 35 'grote meeuwen' uit de Zilvermeeuw-groep gezien bij het meer ZO van Osno (B5) en op 15 mei 2 exx bij de Warta-mond (A1), meest tweede-jaars exx. Op 11 mei zat een adult en een tweede-jaars ex dichtbij genoeg om als Pontische Meeuw gedetermineerd te kunnen worden, de andere vogels kunnen (deels) ook Zilvermeeuwen betreffen, hoewel die zeldzaam zijn in Polen buiten de zone langs de Oostzee-kust. Osno ligt op 170 km van de kust, in een zone van het Poolse binnenland waar Pontische Meeuw overheerst als broedvogel.

49 Visdief: broeden in tegenstelling tot eerdere jaren niet geconstateerd; alleen 1-2 exx per dag op 11, 13 en 15 mei boven Warta en Postomia, en verder 2 exx bij de samenvloeiing van Notec en Warta op 14 mei.

50 Dwergstern: 2 exx met de auto meevliegend naar west op 13 mei tussen Kolczyn en Boguszyniec (A9).

51 Zwarte Stern: vrij schaars, alleen langsvliegende exemplaren boven Warta, Postomia of Notec, soms nogal ver weg. Vier exx op 11 mei (A5), 2 ex op 12 mei (A1), 3 exx op 13 mei (A9), 2 exx op 14 mei (C1) en 2 exx op 15 mei (A1). In tegenstelling tot 2010 geen aanwijzing voor broeden (en helaas ook niet voor Witvleugel en Witwangstern).

52 Holenduif: enkele exx gezien en balts gehoord 13 & 14 mei in B4.

53 Houtduif: gewoon in alle gebieden met struikgewas of bos, ook in bosjes in de Warta-ooilanden.

54 Turkse Tortel: overal een vrij algemene dorpsvogel en ook aanwezig bij boerderijen langs de Warta-dijk en elders.

55 Zomertortel: een paartje prachtig in beeld in een kale boom langs het dijkje bij het Czernowy-kanaal (B2; 12 mei); twee eenmans waarnemingen elders, 1 ex langstrekkend noord van Brzozowa (B14; 10 mei), en 1 ex langstrekkend noord van het Postomia-gemaal bij Slonsk (A7; 13 mei).

56 Koekoek: tamelijk gewoon, 4-10 exx per dag, en aanwezig in alle gebieden, zowel langs de Warta en Notec als langs bosranden, bij dorpen en in cultuurland.

57 Bosuil: 's avonds zang gehoord west van het hotel op 10 mei (tussen B6 en B7).

58 Nachtzwaluw: 1 ex door 2 personen gezien op 12 mei nadat hij rond 21:15 uur met een luid 'wiep' opvloog uit de bosrand bij de visvijvers (B6) om langs het Lubniewska-meer te gaan foerageren. Zong niet. De avond erna weer daar gestaan, maar kwam niet meer te voorschijn. Waarschijnlijk een doortrekker.

59 Gierzwaluw: nogal schaars, alleen foeragerend gezien boven enkele moerassen en meertjes, de meeste vogels klaarblijkelijk door de koude nog niet aangekomen; zelfs op de enige warmere dag (12 mei) niet meer dan 20 exx.

60 IJsvogel: op 11 en 12 mei mooi 1 ex bij het meer ZO van Osno (B5), 13 mei 1 ex langs de Postomia (A8) die wegvloog van een grote wortelkluit van een omgevallen boom waarin een broedholte leek te zitten, op 14 mei 1 ex langs de Obra (B17), en op 15 mei 1 ex bij de beervijver bij het hotel (B7) die een broedhol leek te hebben in de wand van een beekje west van de vijver.

Bijeneter: twee personen meenden onafhankelijk van elkaar even een overvliegende Bijeneter te horen roepen bij de zandafgraving ZO van Lubniewice (B11) op 10 mei, maar hoe we de lucht ook afspeurden, we konden hem niet vinden.

61 Hop: niet zeldzaam maar lokaal, 1-6 exx per dag gezien of gehoord: 1 ex aan de zuidkant van Brzozowa, kort daarna 1 paar noord-oost van dit dorp en 1 paar noord-west ervan (B14; 10 en 15 mei), 1 ex noord-west van Rudnica (B15) op 10 mei en 1 ex gehoord bij Przyborow (A5; 11 mei). Op 15 mei 1 ex oost van het dijkje langs het Czernowy-kanaal (B2) en 4 exx baltsend en ruziënd bij potentiële nestplaats iets oost van het dorp Kolczyn (A10). Al deze plaatsen liggen in de overgangszone van droge zandduinen met meer open vegetatie naar de vochtige wei- en hooilanden in de Warta-vallei.

Draaihals: een onbevestigde waarneming vanuit het busje van een opvliegend ex in een zandig grasveldje met spaarzame dennetjes noord van Rudnica (B15; 10 mei); tijdens het middageten hier is nog een tijd gezocht,

maar het beestje liet zich niet meer zien. Arend had in de voorbereiding van de excursie wel exx op diverse plaatsen (bijv. B2, B17), maar mogelijk door de koude voelden de vogels zich niet tot roepen geroepen.

62 Groene Specht: schaars, meest maar 1-4 vogels per dag gehoord en zelden gezien. Op 10, 11 en 15 mei roep langs de bosrand achter het hotel (B7). Ook enkele malen gehoord aan de oostkant van het dorp (B8), langs het pad bij de Lubniewka-beek (B13; 10 mei) en bij het bevermoeras (B12; 10 mei), en daarnaast gehoord (en door sommige gelukkigen gezien) bij Brzozowa (B14).

63 Zwarte Specht: gehoord in het bos bij het bevermoeras (B12; 10 mei) en een man mooi gezien in het hellingbos van Lemiercyze (B4, 11 mei). In tegenstelling tot andere jaren niet in het bos bij het hotel gehoord, maar het meest geschikte bos staat verder zuid langs het Lubniewska-meer en daar zijn we dit jaar niet geweest.

64 Grote Bonte Specht: vrij schaars, dichtheid minder dan in Nederland, maar mogelijk toenemend want 2-9 exx per dag gezien tegen 1-5 exx per dag in 2010; broedt in bos op hogere gronden, maar ook in bosjes en boomrijen langs de dijken van de Warta. Een nest met grote jongen in het bos vlak achter het hotel. Gezien of gehoord A6, A7, A10, B2, B4-B8, en B12-B15.

Kleine Bonte Specht: 1 ex kort gehoord door twee waarnemers bij het bevermoeras van Swierczow op 10 mei, maar niet in beeld te krijgen in de vele dode bomen en bevestiging ontbreekt.

65 Boomleeuwerik: schaars, 1-4 exx per dag; bijna dagelijks zang van 2 ex boven akkers langs de bosrand nabij ons hotel (B7), op 10 mei 1 ex Brzozowa (B14) en 2 exx langs de weg Kolczyn-Rudnica (B15), op 13 mei 1 ex aan het begin van het pad naar de kijkhut bij Slonsk (A4), en verder hier en daar onderweg in landbouwenclaves vanuit de auto, vooral op electriciteitsdraden.

66 Veldleeuwerik: vrij algemeen in open terrein, zowel in Warta-polders als op akkers en braakgronden hogerop; leek minder algemeen dan in 2010.

67 Oeverzwaluw: de kolonies van 2010 langs een tuinrand bij Slonsk (A6) en in de afgraving zuidoost van Lubniewice (B11) waren verlaten, de eerste door opgekomen begroeiing, de tweede omdat de steile wanden door de regen uitgezakt waren. Boven het meertje bij de voormalige kolonie van

Lubniewice vlogen er nog wel 2 rond op 10 mei, en we zagen er ook 2 tussen ander zwaluwen bij de Klopotowo-duintjes (A7; 13 mei).

68 Boerenzwaluw: zeer algemeen in de dorpen, bij boerderijen in de polders en boven de Warta-moerassen,.

69 Huiszwaluw: tamelijk schaars, soms niet meer dan 5 per dag, vooral boven grotere dorpen (Lubniewice, Slonsk); mogelijk moest een deel van de broedvogels nog arriveren. De grote kolonie aan het gemaal noord van Slonsk (A6) floreerde echter als vanouds.

70 Boompieper: niet algemeen; enkele malen gehoord langs bosrand west van ons hotel (B7) en aan de oostkant van het dorp (B8), bij Brzozowa (B14, 10 mei) en tussen Kolczyn en Rudnica (B15; 10 mei).

71 Gele Kwikstaart: tamelijk gewoon (4-25 exx per dag) in de Warta-oilanden en in de Warta-polder, vooral bij A1, A4, A5 en A7. Daar waarschijnlijk broedvogel, maar er leek ook doortrek te zijn.

Noordse Kwik: 1 hybride exemplaar tussen een Noordse en gewone Gele Kwik langs het betonpad (A5) op 11 mei (kap donkergrijs en wang zwart, als Noordse, maar met witte oogstreep, als gewone), tussen doortrekkende gewone Gele Kwikken.

72 Grote Gele Kwikstaart: 1 ex aan de Lubniewka-beek naast de brug direct zuid van Rudnica (B15; 10 mei).

73 Witte Kwikstaart: overal redelijk algemeen, vooral in dorpen en bij veeboerderijen in de Warta-vallei.

74 Winterkoning: vrij algemeen in het bos (B4, B7, B8, B13), maar wat minder talrijk en schuwer dan in Nederland.

75 Heggenmus: zeldzaam, 1 ex bij ons hotel (B7; 16 mei), en 1 ex zingend langs de Notec (C2, 14 mei).

76 Roodborst: gewoon in het bos (B4, B7, B8, B13), maar schuwer dan in Nederland en vaak alleen opgemerkt door de zang bij het vroeg-vogelen of gedurende de avond-wandelingen.

77 Noordse Nachtegaal: vooral gehoord in wilgenstruweel in vochtig terrein langs de dijken van de Warta-polders (A1, A7, A9, A10, B2) en in bosjes in de Notec-polder (C1-C3), maar veel minder dan in 2010, mogelijk door de droogte: 2-5 exx op 3 dagen in 2015, tegen 6-30 zingende exx op 6 dagen in 2010.

78 Nachtegaal: tamelijk gewone broedvogel van struikgewas op droge hellingen, bijvoorbeeld 5 exx tegen elkaar op zingend achter de huizen en bij het begin van het Ortolanen-laantje aan de oostkant van het dorp Glisno (B8) en ook hier en daar onderweg gehoord in struikgewas bij andere dorpen (B3, B14, B15) en op de zandduintjes van Klopotowo (A7). Langs de Notec (C1-C2) gehoord in ondergroei van tamelijk vochtig bos.

79 Zwarte Roodstaart: algemeen in de dorpen, overal vanaf de daken zingend, onder andere dagelijks bij de huizen aan het wegje achter ons hotel en in het dorp Glisno, maar de meeste exx vanuit de auto in dorpen onderweg waarvan de naam niet genoteerd is.

80 Gekraagde Roodstaart: algemeen, vooral in tuinen en boomgaardjes bij de dorpen, maar ook in open bos (B4, B7, B13, B16, B17).

81 Paapje: niet algemeen dit jaar, alleen in het hooiland oost van Kolczyn (A10) ca 5 exx op 15 mei; voorts 2 exx langs de weg Kolczyn-Rudnica (B15, 10 mei), 1 ex in de Notec-vallei (C2; 14 mei) en 1 ex in een braakliggend veld zuid van Sulecin (16 mei).

82 Roodborsttapuit: schaars, 1 ex bij de visvijvers (B6; 10 mei), 1 ex bij het meertje van Lubniewice (B11; 10 mei), 1 ex bij het bevermoeras (B12; 10 mei), en 1 ex vanuit de auto bij Jarnatow (13 mei).

83 Tapuit: 1 ex N van Brzozowa (B14; 10 mei), 1 ex langs het betonpad (A5, 11 mei) en 1 ex in het hooiland oost van Kolczyn (A10; 15 mei), waarschijnlijk allen doortrekkers.

84 Merel: talrijk in en bij dorpen en in cultuurland en Warta-polders, wat schaarser in de Warta-delta.

85 Kramsvogel: leek algemener dan in 2010; vooral langs de Warta-dijken (A1, A6-A10), en herhaaldelijk nabij dorpen gezien vanuit de auto (o.a. Przyborow A5, maar namen dorpen verder niet noteerd); het eerste zeer tamme ex zagen we op 9 mei tussen de picknick-tafels op de drukke Raststätte Garbsen-Süd bij Hannover, terwijl het jongen voerde op het goed zichtbare nest.

86 Grote Lijster: dagelijks 1-6 exx, behalve op 13 mei, voornamelijk gezien in de overgangszone van zandduinen zuid van de Warta naar de lagergelegen Warta-graslanden. We zagen 6 resp. 2 exx bij Brzozowa op 10 en 15 mei, de overige vogels zagen we onderweg vanuit de auto (plaats niet genoteerd). Op 9 mei ook 1 ex bij de eerste stop in Duitsland, pal over de grens bij De Lutte.

87 Zanglijster: tamelijk heimelijk, want weinig gezien, maar bleek bij vroegvogelen en gedurende avondwandelingen toch algemeen in het bos (B4, B7, B8, B13).

88 Sprinkhaanzanger: zeldzaam, alleen gehoord 14 mei (1 ex Notec, C2) en 15 mei (langs dijk oost van Kolczyn, A10).

89 Snor: niet erg algemeen, niet meer dan 2-7 per dag gehoord (tegen tot 20 exx in 2010), voornamelijk in grotere rietvelden in de Warta-polders (A1, A4-A10), verder bij B11 (in riet van meertje), en zelfs eenmalig kort even gehoord in het bevermeertje bij het hotel (B7).

90 Rietzanger: aantal klein dit jaar, niet gezien of gehoord op 10-11 mei, en daarna niet meer dan 1-3 per dag, voornamelijk in struikgewas langs rietvelden bij de Warta (A1, A7, A9), Postomia (A8) en Notec (C1-C2).

91 Bosrietzanger: kwam pas tijdens ons verblijf aan, en zang eerst nog wat aarzelend: 1 ex langs dijkje van het Czerwony-kanaal (B2) op 12 mei, 1 ex op zelfde plek op 15 mei, 1 ex kort zingend bij het gemaal van Santok (C1) op 14 mei, maar voluit zang van 1 ex op 15 mei langs het wegje noord van de bevermeertje bij het hotel (B7).

92 Kleine Karekiet: niet talrijk en tamelijk lokaal voorkomend, alleen in grotere rietvelden met dun riet (niet in het veel algemenere hoge en dikke riet geprefereerd door Grote Karekiet); dagelijks 1 ex in het bevermeertje bij het hotel (B7), en verder 1-4 exx per dag bij A1, A4, A8, A10, B5, en B11.

93 Grote Karekiet: algemeen (ca 2-25 exx per dag), maar minder dan in 2010; komt ook voor in smalle rietkraagjes zoals langs het Lubniewska-meer (B6) en het Czerwony-kanaal (B2), mits het riet maar dik genoeg is. Overal in het Warta-gebied te horen (A1, A4-A10), en naast B2 en B6 ook langs andere meren zuid van het Warta-laagland (B5, B7, B11) en in de Notec-vallei (C1-C3).

94 Spotvogel: kwam pas op 14 mei aan (1 ex zingend langs de Notec, C2), maar op 15 mei al 4 exx zingend in de struiken op de duintjes van Kłopotowo (A7).

95 Sperwergrasmus: de struiken langs de dijk bij Lemiercyze (A8) waar we in 2010 vier territoria hadden bleken rigoureuus gekapt, dus daar was ditmaal op 13 mei niets te zien of horen; het enige teken van leven van deze leuke soort was een exemplaar dat aan twee van onze deelnemers voorbij flipte langs de Notec (C2) op 14 mei, een plaats waar overigens veel geschikt biotoop (struiken in hooiland) te vinden was.

96 Braamsluiper: niet algemeen, 1-3 exx per dag, waarbij vooral een vogel die broedde in de tuin van het hotel hoog scoorde; verder 1 ex bij Osno (B5; 11 mei), 1 ex op de duintjes van Klopotowo (A7; 13 mei), 1 ex aan de Obra (B17, 14 mei), en 1 zingend ex plus 1 verkeersslachtoffer bij het bezoekerscentrum (A1; 15 mei).

97 Grasmus: zeer algemeen in struikgewas, vooral langs de dijken van de Warta en in oeilanden (A1, A4-A10), maar ook langs bosranden, in dorpen en langs meren verder zuid van de Warta (B1-B3, B5, B7-B8, B11-B17).

98 Tuinfluiter: algemeen in geboomte langs de Warta-dijken, in het cultuurland en in bosranden.

99 Zwartkop: zeer algemeen in bomen langs de randen van de oeilanden, in de Warta-polders, en in cultuurland en bos verder zuid van de Warta, maar in klein aantal ook in de dorpen.

100 Fluiter: bijna dagelijks tot 4 exx zingend in bos direct west van het hotel (B7), maar ook dieper het bos in richting Lubniewska-meer (B6); verder alleen in het hellingbos gehoord (B4; 11 mei).

101 Fitis: algemeen in wilgenstruweel, zowel in de oeilanden en in de Warta-polders als in wilgen en struikgewas in cultuurland, bij dorpen en langs bosranden.

102 Tjiftjaf: algemeen in opgaand geboomte, ook in de Warta-delta.

103 Goudhaan: alleen gehoord in het hellingbos (B4; 11 mei).

104 Grauwe Vliegenvanger: schaars: 1 ex bij Brzozowa (10 en 15 mei) en 1 ex in het bos oost van het dorp (B8).

105 Staartmees: alleen enkele gezien in het bos oost van het dorp (B8; 13 mei) en in wilgen bij het gemaal van Santok langs de Notec (C1; 14 mei).

106 Glanskopmees: vrij schaars (1-4 exx per dag), alleen gezien in bos op hogere grond, o.a. bijna dagelijks in het bos naast het hotel (B7), en verder in het hellingbos (B4; 11 mei) en een paar in het bos oost van het dorp (B8; 12 en 13 mei).

107 Matkopmees: schaars; alleen 1 ex gehoord en gezien bij Brzozowa (B14; 10 mei) en een paar dat een nest leek te hebben in een oude holle wilgentak in de Notec-vallei (C2; 14 mei).

108 Zwarte Mees: alleen een paar maal gehoord in het bos bij het hotel (B7), rond het meer (B6) en het hellingbos (B4), bij B6 zelfs tamelijk regelmatig.

109 Kuifmees: enkele malen gehoord bij het hotel (B7, 10 & 15 mei), en mooi een paar gezien in de eiken van het hellingbos (B4; 11 mei)

110 Koolmees: algemeen in bomen en struiken langs en in de oolanden, in de Warta-polders, in cultuurland, bos en in dorpen, nergens ontbrekend.

111 Pimpelmees: even algemeen en wijd verbreid als Koolmees.

112 Buidelmees: een man prachtig in beeld aan het begin van het pad bij het bezoekerscentrum (A1) op 12 mei (en ook even kort door enkelen gezien op 15 mei), en nog weer veel mooier een paartje bij het nest langs de Notec (C1) op 14 mei, waar we daarnaast vluchtig nog enkele exx zagen.

113 Boomklever: dagelijks in het bos bij het hotel (B7), op 10 mei 1 ex bij het nest bij de Lubniewka-beek (B13), op 11 mei in het hellingbos (B4) en op 12 mei in het bos tussen Chartow en Slonsk.

114 Taigaboombkruiper: wij konden aanvankelijk moeilijk inschatten welke boomkruipers in het bos bij het hotel (B7) nu gewone waren en welke Taiga-Kortsnavelboomkruipers. We zagen de beestjes meest maar kortstondig en allemaal leken ze tamelijk wit van onderen. Een proef met het afdraaien van de zang van de Kortsnavel tijdens een speciale boomkruiper-vroegvogel-excursie op 14 mei werkte echter verbluffend: binnen een fractie van een seconde reageerde al een exemplaar dat op een paar meter afstand bleef zitten en inderdaad een spierwitte buik en oogstreep combineerde met een erg korte snavel. Een tweede vogel bleef wat verder weg. Om verdere versterking te voorkomen hebben we het daarbij gelaten, maar de Kortsnavel kon op de lijst.

115 Boomkruiper: dagelijks zang en roep gehoord in het bos bij het hotel en op de plaatsen genoemd bij Boomklever. Daarnaast ook in bomenlanen en bos bij dorpen en boerderijen, bijvoorbeeld in Brzozowa (B14), oost van het dorp (B8), bij het bevermoeras (B12), bij het meer van Osno (B5) en langs de Warta-dijk (A9).

116 Baardman: diverse met voer over het pad heen-en-weer vliegende vogels bij de rietvelden langs de weg naar de uitzichttoren NW van Slonsk op 13 mei. Daarnaast door een persoon gehoord en door een ander kort gezien op 15 mei in de rietvelden langs de Warta-dijk (A10).

117 Wielewaal: niet zeldzaam in zowel loof- als naaldhout in bosgebieden (B4, B6, B8, B12-B15), maar ook in boomlanen en hoog opgaande loofbosjes in de open Warta-polders (A4, A9, A10, B2), bijvoorbeeld bij de Klopotowa-duintjes. Dagelijks langs de bosrand bij de bevervijver bij ons

hotel (B7), en daar met wat geduld ook redelijk in beeld te krijgen (vrouw wat vaker dan man).

118 Grauwe Klauwier: tamelijk algemeen, 1-15 exx per dag, in struikgewas langs dijken en op hellingen en in heggen in vlak land, zowel in de Warta-polders als in cultuurland en langs bosranden. Er werden vooral mannen gezien: de meest vrouwen moesten mogelijk nog arriveren. Bijna dagelijks een paar bij de bevervijver bij het hotel (B7); verder bij B14-B15 (2 exx 10 mei), bij B2 (3 exx 12 mei), een stuk of tien op 13 mei langs de Warta-dijk van Kolczyn tot Slonsk (A9, A7) en NW van Slonsk (A4), circa 15 exx op 14 mei langs de Notec (C1-C3), en 7 exx op 15 mei (B7, A10, A7, A1).

119 Klapekster: 1 ex noord van Brzozowa (B) op 10 mei in een boomhaag grenzend aan extensief begraasd ruig weiland, 1 ex 13 mei in hoge wilgen in hooiland langs het pad naar de uitkijktoren NW van Slonsk (A4), en 1 ex op 14 mei op een bosje in de hooilanden langs de Notec (C2).

120 Gaai: niet zeldzaam, dagelijks 1-12 exx gezien, zowel in de bossen op hoge grond als in struweel langs de Warta en bij boerderijen. Leek algemener dan in 2010, toen we de soort op enkele dagen helemaal niet zagen.

121 Ekster: minder algemeen dan in Nederland, 5-20 exx per dag, maar alleen in gesloten bos ontbrekend; ook aanwezig in boomgroepen langs de Warta-dijken en aan de randen van dorpen.

122 Kauw: algemeen, 6-150 exx per dag, broedend vooral in grotere dorpen en hier en daar langs bosranden en van daaruit verspreidend over cultuurland en Warta-polders. De vogels die foerageerden in de Warta-delta vlogen vooral richting Kostrzyn en Osno met voer voor hun jongen

123 Roek: een grote kolonie (50 nesten?) in een hoge boom aan de zuidostrand van de stad Gorzow op 14 mei, en later op dezelfde dag ook 1 ex aan de westkant van de stad Skwierzyna. Verder diverse exemplaren langs de weg op heen- en terugreis in oostelijk Nederland en in Duitsland

124 Bonte Kraai: vrij algemeen, maar vooral voorkomend in en om de dorpen en steden en met name in de Warta-polders en Warta-delta. Verspreiding geheel complementair met dat van de Raaf: waarschijnlijk zijn het directe voedselconcurrenten en verjaagd de Raaf alle broedende kraaien uit zijn territorium. De grootste aantallen (30-100 exx) zagen we langs het betonpad in de delta (A5), langs de Warta-dijken (A6-A7, A9), en bij het meertje van Lubniewice (B11). In Duitsland op heen- en terugweg

zagen we de laatste Zwarte Kraai op Raststätte Börde bij Erxleben (30 km west van Magdeburg), de eerste Bonte Kraai ca 20 km west van Magdeburg (maar dat was mogelijk een hybride), de eerste zekere Bonte Kraai was bij Burg, 17 km oost van Magdeburg en 10 km oost van de Elbe. In de 47 km tussen Börde en Burg zagen we verder geen kraaien.

125 Raaf: vrij algemeen, dagelijks 1-15 exx, voornamelijk te zien in en bij landbouw-enclaves in het bos (B5, B12-B17), maar ontbrekend in de Wartapolders. We zagen bijvoorbeeld maar 1 ex op 11 mei toen we het grootste deel van de dag langs de Warta verkeerden (die ene was in het hellingbos, B4). Regelmatig een paar boven het hotel (B7), broedend in het bos oost ervan. In de Notec-vallei zagen we op 14 mei geen Raven in de vallei zelf, wel 6 exx langs de noord-westrans in de steile heuvels langs de route Czechow-Janczewo-Santok. Op de heenweg (9 mei) al 12 exx (3 in Duitsland, 9 in Polen), de eerst 2 exx op Raststätte Garbsen-Süd 10 km west van Hannover.

126 Spreeuw: zeer algemeen; talrijk broedend in dorpen en bij boerderijen, maar vooral ook in boomholtes langs bosranden en in de Wartapolders.

127 Huismus: leek toegenomen sinds ons bezoek van 2010, want nu veel algemener dan de Ringmus, terwijl het omgekeerde 5 jaar geleden het geval was (Ringmus was toen de algemeenste soort van het hele Warta-gebied); talrijk in de dorpen en bij boerderijen met loslopend vee, maar ook in de Warta-hooilanden ver bij huizen vandaan, waar broedend in de basis van ooievaars-nesten.

128 Ringmus: minder algemeen dan 5 jaar geleden (zie boven), maar toch dagelijks gezien, vooral langs de randen van de dorpen, bij veebedrijven met open mesthopen en in de hooi- en weilanden van de Warta-polders; ook broedend in de basis van Ooievaarsnesten en in nesten van Huiszwaluwen bij het gemaal noord van Slonsk (A6).

129 Vink: zeer algemeen in alle bezochte terreinen, alleen ontbrekend in de open Warta-moerassen.

130 Europese Kanarie: slechts drie eenmans-waarnemingen, dus elk op zich eigenlijk onbevestigd, maar alle drie op dezelfde plaats, in de villatuinen met hoge coniferen langs het wegje achter het hotel (B7): daar gehoord op 10 en 15 mei en mooi gezien (maar al snel door Vink verjaagd) op 14 mei. 's Morgens vroeg en 's avonds daar posten leverde helaas geen andere waarnemingen op.

131 Groenling: algemeen in dorps-tuinen, bij boerderijen langs de Warta-dijken, en langs bosranden.

132 Putter: vrij schaars (2-8 exx per dag), meest gezien als paartje, o.a bij Brzozowa (B14), Rudnica (B15) en Swierczow (B12) op 10 mei, in het dorp Glisno (B7) op 11 mei, bij Czarnow (B2) op 12 mei, bij Kłopotowo (A7) op 13 en 15 mei, en bij Slonsk (A6) op 15 mei.

133 Kneu: dagelijks gezien, want broedvogel in een conifeer naast het zitje van ons hotel-terras (B7) en in de tuinen van de villa's aan het wegje achter ons hotel. Daarnaast her en daar langs de Warta-dijken (A6-A10) en op ruderaal terrein bij de dorpen (B11, B12, B14), maar daar niet erg algemeen.

134 Roodmus: hoewel deze soort pas eind mei terugkomt uit het overwinteringsgebied in India, is de Roodmus toch al door een aantal deelnemers gezien: op 14 mei een mooi rood mannetje zingend in de Notec-vallei (C2) (vloog helaas al snel door naar west) en op 15 mei een bruin tweede-jaars mannetje samen met een waarschijnlijk vrouwtje korte tijd in de top van een struik langs het pad bij het bezoekerscentrum (A1).

135 Goudvink: alleen roep gehoord, op 10 mei bij de Lubniewka-beek (B13), op 11 mei in het hellingbos (B4) en op 14 mei op twee plaatsen bij het vroeg-vogelen in het bos bij het hotel (B7).

136 Appelvink: schaars, 2 exx tijdens het vroeg-vogelen bij het hotel (B7) op 10 mei en bij de oostkant van het dorp (B8) op 12 mei, 1 ex bij Swierczow (B12) op 10 mei, 1 ex bij bezoekerscentrum (A1) op 12 mei, en 1 ex op 13 mei bij het hotel. Ook 2 exx op 9 mei op de Raststätte Michendorf, zuid van Berlijn in Duitsland.

137 Geelgors: algemeen, zowel in de Warta-delta als langs wegen; dagelijks op alle bezochte plaatsen gezien en ook vanuit auto onderweg, maar niet alle plaatsen genoteerd.

138 Ortolaan: Arend had een reeks van plaatsen voor ons in petto waar hij en Manda Ortolanen hadden horen zingen in de periode vlak voor ons verblijf (B8; laantje N van Glisno; B16), maar door de kou deden ze hun bek niet meer open toen wij er waren. Slechts twee gelukkigen zagen kortstondig een vrouwtje in een boomtop bij het vroeg-vogelen bij het bevermeertje bij het hotel (B7) op 11 mei.

139 Rietgors: schaars vergeleken met 5 jaar geleden, eigenlijk alleen nog algemeen bij de Warta-mond waar het wat natter was (A1, A4) en in de Notec-vallei (C1-C3). In veel kleiner aantal in rietstroken langs de Warta-

dijken en rietvelden in de Warta-polders (A6-A10). Ook 1 ex bij de visvijvers (B6) op 13 mei.

140 Grauwe Gors: lokaal in open land, vooral in de overgangszone van de Warta-polders naar hogere zandgrond zuid van de Warta (A4, A6, B14, B15), en langs wegen door landbouw-enclaves in het bos (B16 en hier en daar onderweg vanuit de auto langs routes Sulecin-Osno-Slonsk, Miechow-Jarnatow, Notec-Skwierzyna-Lubniewice), maar niet meer dan 1-5 exx per dag.

Extra soorten gezien gedurende heen- of terugreis in Nederland of Duitsland

- 141 Lepelaar (16 mei oost van Haarlem)
- 142 Nijlgans (diverse in Nederland)
- 143 Zilvermeeuw (zie ook Pontische meeuw, boven)
- 144 Kleine Mantelmeeuw (oost tot Enschede)
- 145 Zwarte Kraai (zie Bonte Kraai, boven)

Overige waargenomen dieren in Polen

Zoogdieren: Haas (op veel plaatsen), Muskusrat (1 ex A1), Eekhoorn (1 ex B14; 3 exx ruziënd B10), Mol (op veel plaatsen sporen), vleermuis spec (B6, B7), Ree (vaak en op veel plaatsen, ook onderweg in Duitsland), Wild Zwijn (6 exx A5, 3 exx A2, 4 exx A7), Vos (A10), Wasbeerhond (dood in water B5), marter spec (doodgereden langs weg A2), Das (sporen in bos bij hotel B7 en oost van Glisno B8), Bever (veel vraatsporen langs Warta en Postomia en in Warta-polders; geïsoleerd ook in het bevermoeras bij Swierczow B12, en door enkele deelnemers mooi gezien in de bevervijver 810 m noord van het hotel B7).

Reptielen: Hazelworm (B8), Zandhagedis (wegje noord van dorp Glisno; hellingbos B4), Ringslang (B2).

Amfibiën: Bruine Kikker, groene kikker spec, Gewone Pad, Groene Pad, Boomkikker, Roodbuikvuurpad (alles vooral 's avonds bij visvijvers B6).

Vlinders: Dagpauwoog, Kleine Vuurvlinder, Bruine Vuurvlinder, Klein Geaderd Witje, Citroenvlinder, Landkaartje, Bont Zandoogje, Kleine Vos, Oranjetipje, Distelvlinder.

Veranderingen in aantallen vogels in de Warta-delta door de jaren heen

Op basis van tabel 2 en alleen kijkend naar soorten waarvan de aantallen op minimal twee excursies geschat zijn lijken er een paar trends zichtbaar te zijn:

(1) Lijken toe te nemen: Knobbelzwaan, Zwarte Ooievaar, Zeearend, Kraanvogel, Grutto, Pontische Meeuw, Buizerd en Nachtegaal. De eerste 5 soorten zijn vogels van moerassen waarvan de aantallen in 2015 door de droogte geconcentreerder aanwezig waren, terwijl aanwijzing van broeden juist vaak ontbrak; wat de werkelijke trend is zullen toekomstige natte jaren ons moeten leren. De toename van Pontische meeuw, Buizerd en Nachtegaal zou reëel kunnen zijn.

(2) Aantallen lijken ongeveer gelijk te blijven: Krakeend, Grote Zilverreiger, Zwarte en Rode Wouw, Bruine Kiek, Toren- en Boomvalk, Hop, Groene en Zwarte Specht, Boomleeuwerik, Wielewaal en Klapekster. Als die trend waar mocht zijn dan kunnen we dat alleen maar toejuichen, want deze soorten zijn vaak nogal gevoelig door hun voedselisen en kwetsbare habitat (behalve Krakeend en Grote Zilverreiger natuurlijk want die zijn overal tevreden).

(3) Lijkt in 2015 in aantal afgenomen: Fuut, Aalscholver, Blauwe reiger, Ooievaar, Kievit, Tureluur, Bosruiter, Kokmeeuw, Zwarte Stern, Noordse Nachtegaal, Paapje, Snor, Grote Karekiet, Rietgors: hopelijk alleen een tijdelijke inzinking door de droogte van april 2015. De afname daarentegen van Draaihals, Oeverzwaluw, Grauwe Vliegenvanger, Zwarte Mees, Europese Kanarie, Appelvink, Ortolaan en Grauwe Gors lijkt reëel te zijn.

(4) Niet eens gezien in 2015 of in zeer veel kleiner aantal dan op vorige excursies: Berg-, Kuif- en Tafeleend, Roodhalsfuut, Geoorde Fuut, Roerdomp, Meerkoet, Kemphaan, Zwarte Ruiters, Visdief, Dwergstern, Witvleugel- en Witwangstern: afname komt hopelijk geheel op het conto van de droogte en we hopen er ijs en weder dienende in de komende jaren weer volop van te genieten.

Tabel 1. Lijst van bezochte gebieden langs de Warta, met coördinaten (in graden, minuten en seconden, resp. voor noord en oost) en met datum indien bezocht in 2015. Nummering van west naar oost van 2010 gehandhaafd, een aantal nieuwe nummers toegevoegd.

A	Datum 2015	Gebieden in het Warta-laagland
A1	12 & 15 mei	Dijkje vanaf bezoekers-centrum in Chyrzyno (52.34.07/14.39.04) noord tot eindpunt (52.34.21/14.39.18).
A2	Niet gestopt	Betonbrug langs weg 22 bij mond Czerwony-kanaal (52.32.45/14.43.22).
A3	Niet gestopt	Uitzichttoren langs weg 22 t.h.v. afslag naar Czarnow (52.32.38/14.45.40).
A4	13 mei	Uitzichttoren (52.33.37/14.45.41) op rivierduintje NW van Slonsk, via slecht pad beginnend langs weg 22 west van Slonsk (52.33.18/14.47.28).
A5	11 mei	Lang betonpad van Przyborow (N van Slonsk) westwaards langs de Postomia (52.35.05/14.46.28 < > 52.34.50/14.44.49).
A6	13 & 15 mei	West-dijk Warta-polder van Slonsk tot gemaal (52.34.24/14.48.54 >> 52.35.14/14.49.16).
A7	13 & 15 mei	Zuidelijk Warta van gemaal bij Slonsk (52.35.14/14.49.16) oost tot Boguszyniec (52.38.44/15.00.13), incl de duintjes van Kłopotowo (52.37.18/14.52.51).
A8	13 mei	Noorddijk van de Postomia van brug bij Slonsk (52.34.39/14.48.49) tot brug bij Lemierzyce (52.34.16/14.54.51).
A9	13 & 15 mei	Zuidelijk Warta van Boguszyniec (52.38.44/15.00.13) tot Kolczyn (52.36.58/15.06.45).
A10	15 mei	Zuidelijk Warta van Kolczyn (52.37.23/15.08.02) tot ooievaarsnest (52.38.06/15.08.06).
B		Gebieden verder zuid van de Warta
B1	Niet bezocht	Betonpad in ZW deel Warta-polders (Fort Zabice tot Lugi Gorzyckie, ca 52.31.20/14.41.37).
B2	12 & 15 mei	Oostdijk van Czerwony-kanaal (52.32.45/14.43.22 <> 52.32.04/14.43.20).

B3	12 mei	Laantje WNW van Czarnow (ca 52.32.00/14.44.30).
B4	11 mei	Pad door hellingbos bij Lemiercyze (52.33.41/14.52.59 <-> 52.33.56/14.53.18).
B5	11 mei	Nieuw meer/visvijvers ZO van Osno Lubuskie (stop bij 52.26.12/14.53.45).
B6	10-14 mei	Lubniewska-meer en visvijvers (52.29.13/15.12.24), 2 km NW van hotel.
B7	9-16 mei	Hotel (52.28.28/15.13.36) en omgeving binnen een straal van 1 km (bos en akkers west en oost van hotel, bevermeertje op 52.28/15.13.28, het dorp Glisno).
B8	10-13 mei	Het 'Ortolanenlaantje' (52.28.23/15.15.32) van Glisno oost naar Nowa Wies.
B9	Niet bezocht	Het terrein van Arend's huisje/caravan (52.29.37/15.14.01) bij Swierzow.
B10	13 mei	Het park van Lubniewice en het nabijgelegen meer (52.30.59/15.14.50).
B11	10 mei	Ruig veld, oude boomgaard en meertje ZO van Lubniewice (52.30.14/15.14.55).
B12	10 mei	Bevermoeras van Swierzow (52.29.53/15.13.49).
B13	10 mei	Lubniewka-beek en nabij (moeras)bos (52.34.28/15.12.45).
B14	10 & 15 mei	Noordzijde dorp Brzozowa (stop bij 52.35.51/15.08.30).
B15	10 mei	Weg Kolczyn (52.36.55/15.07.05) – Lakow - Rudnica (52.36.52/15.11.14).
B16	12 mei	Weg west van Brzezno (stop bij 52.25.23/15.02/54).
B17	14 mei	Obra rivier zuid van Bledzew (52.30.59/15.25.15).
C		Notec vallei oost van Gorzow Wielkopolski
C1	14 mei	Gemaal bij Santok (52.44.22/15.25.04)
C2	14 mei	Roodmus/Matkop/Sperwergasmus wegje (52.46.03/15.31.13)
C3	14 mei	Gemaal bij Gorecko (52.46.17/15.32.30)

Tabel 2. In de 2e week van mei te verwachten broed- en wintervogels van de Warta-delta en omgeving in Polen. Legenda: (1) reis VWG C'cum 7/15-

05-2005, (2) reis VWG Alkm. 5/10-05-2007, (3) reis VWG C'cum 7/15-05-2010, (4) reis VWG Mid.-Kennemerl. 9/16-05-2015. Cijfer: aantal dagen waarop de soort is gezien (tussen haakjes aantal per dag indien gezien of totaal aantal gezien); x: algemeen maar niet geteld, of (bij reis 1) 'gezien', xx: zeer algemeen, h: alleen op heen- of terugreis in Nederland of Duitsland, onbev: onbevestigd (maar door 1 persoon gezien).

	reisnummer	(1) 2005	(2) 2007	(3) 2010	(4) 2015
	verblijfsduur	7 dagen	4 dagen	7 dagen	6 dagen
1	Knobbelzwaan	x	x	7 (2-20/dag)	6 (4-200/dag)
2	Wilde Zwaan				
3	Taigarietgans	x			
4	Grauwe Gans	x	4 (150-400/d)	6 (100-500/d)	6 (9-600/d)
5	Kolgans	x			1 (1)
6	Indische Gans				1 (1)
7	Grote Canad. Gans		h	h	
8	Nijlgans		h	h	h
9	Bergeend	x	2 (5-7/d)	5 (1-11/d)	1 (13)
10	Tafeleend	x	3 (1-30/d)	6 (4-16/d)	
11	Witoogeend				
12	Kuifeend	x	1 (6)	4 (1-6/d)	
13	Nonnetje				
14	Brielduiker	x	4 (3-12/d)	6 (1-40/d)	4 (1-5/d)
15	Grote Zaagbek	x	3 (1-3/d)	1 (3)	
16	Krakeend	x	4 (4-30/d)	6 (2-20/d)	6 (2-40/d)
17	Smient	x		2 (2)	
18	Zomertaling	x	4 (2-11/d)	6 (2-10/d)	3 (2-8/d)

19	Slobeend	x	4 (1-10/d)	5 (1-5/d)	1 (1)
20	Wilde Eend	x	xx	7 (10-100/d)	x
21	Pijlstaart	x			
22	Wintertaling			1 (2)	
23	Patrijs		2 (4)		
24	Kwartel	x		onbev 2 (2)	
25	Fazant	x	3 (2-10/d)	x	5 (1-4/d)
26	Hazelhoen				
27	Dodaars	x	1 (1)		onbev 3(3)
28	Fuut	x	x	4 (2-24/d)	4 (4-10/d)
29	Roodhalsfuut	x	2 (2-10/d)	4 (4-8/d)	
30	Geoorde Fuut	x	1 (8)	3 (5)	
31	Aalscholver	x	x	7 (1-300/d)	4 (2-24/d)
32	Roerdomp	x	2 (2)	6 (1-5/d)	1 (1)
33	Wouwaapje				
34	Grote Zilverreig	x	3 (3-11/d)	3 (2-13/d)	5 (1-8/d)
35	Blauwe Reiger	x	x	7 (10-50/d)	6 (3-15/d)
36	Zwarte Ooievaar	x	4 (1-3/d)	2 (1-4/d)	4 (1-11/d)
37	Ooievaar	x	5 (30-150/d)	xx	x
38	Lepelaar			h	h
39	Wespendief				
40	Zwarte Wouw		3 (3)	4 (1-5/d)	6 (1-2/d)
41	Rode Wouw	x	6 (2-10/d)	5 (1-4/d)	6 (1-16/d)
42	Zeearend	x	5 (1-11/d)	5 (2-9/d)	6 (2-22/d)

43	Slangenarend				
44	Bruine Kiekend.	x	4 (3-10/d)	7 (1-8/d)	6 (1-6/d)
45	Grauwe Kiekend.		h	1 (1)	1 (2)
46	Havik		x	1 (1)	1 (1)
47	Sperwer		4 (4)	2 (2)	1 (2)
48	Buizerd	x	x	7 (1-4/d)	6 (2-10/d)
49	Schreeuarend		1 (1)		
50	Visarend	x			1 (1)
51	Torenvalk	x	3 (3)	6 (6)	6 (1-3/d)
52	Boomvalk	x	3 (3)	2 (5)	4 (1-2/d)
53	Slechtvalk		1 (1)	2 (2)	1 (1)
54	Waterral	x	2 (1-2/d)	3 (5)	2 (2)
55	Porseleinhoen		1 (2)		
56	Klein Waterhoen			onbev 1 (1)	
57	Kwartelkoning	x	x	1 (3)	
58	Waterhoen	x	x	3 (4)	5 (1-2/d)
59	Meerkoet	x	x	xx	3 (1-4/d)
60	Kraanvogel	x	4 (10- 100/d)	7 (2- 250/d)	6 (2-500/d)
61	Scholekster	x	x	1 (4)	1 (1)
62	Kluut				
63	Kleine Plevier	x	1 (1)	1 (1)	1 (3)
64	Bontbekplevier	x			
65	Goudplevier				
66	Kievit	x	x	7 (10- 100/d)	5 (2-15/d)
67	Kleine Strandloper	x	1 (1)		

68	Temmincks Strandlop.	x	x	1 (8)	1 (7)
69	Kemphaan	x	3 (10-200/d)	4 (1-500/d)	
70	Watersnip	x	2 (2-1/d)	2 (2)	1 (3)
71	Houtsnip			3 (3)	
72	Grutto	x	h	1 (1)	2 (5-6/d)
73	Regenwulp			1 (2)	
74	Wulp	x		2 (2)	2 (1-2/d)
75	Zwarte Ruiter	x	x	1 (60)	
76	Tureluur	x	4 (2-70/d)	3 (2-10/d)	3 (1-4/d)
77	Groenpootruiter	x	4 (1-2/d)	2 (15)	1 (2)
78	Witgatje	x	1 (4)	onbev 1 (2)	onbev 1(1)
79	Bosruiter	x	4 (10-200/d)	4 (4-150/d)	4 (1-30/d)
80	Oeverloper		3 (1-3/d)	2 (2)	3 (3)
81	Dwergmeeuw	x	1 (2)		
82	Kokmeeuw	x	xx	xx	x
83	Stormmeeuw	x	2 (2-6/d)	1 (3)	1 (2)
84	Zilvermeeuw		h	h	h
85	Pontische Meeuw		3 (1-9/d)	5 (1-5/d)	3 (2-35)
86	Kleine Mantelm.		h	h	h
87	Visdief	x	4 (2-22/d)	5 (3-80/d)	5 (1-2/d)
88	Dwergstern	x	2 (5-12/d)	1 (1)	1 (2)
89	Witwangstern	x	2 (1-5/d)	3 (1-80/d)	
90	Witvleugelstern	x	3 (4-10/d)	6 (4-500/d)	
91	Zwarte Stern	x	1 (1)	4 (2-11/d)	4 (2-5/d)
92	Holenduif		1 (4)	2 (4)	2 (1-2/d)

93	Houtduif	x	xx	xx	x
94	Turkse Tortel	x	xx	xx	x
95	Zomertortel		1 (1)	1 (2)	3 (1-2/d)
96	Koekoek	x	x	7 (5-20/d)	6 (4-10/d)
97	Halsbandparkiet		h		
98	Kerkuil				
99	Dwerguil				
100	Bosuil	x	1 (1)	2 (4)	1 (1)
101	Ransuil				
102	Velduil				
103	Ruigpootuil			onbev 1 (1)	
104	Nachtzwaluw				1 (1)
105	Gierzwaluw	x	x	x	6 (2-25/d)
106	IJsvogel		1 (1)		5 (5)
107	Bijeneter				onbev 1(1)
108	Hop	x	3 (1-2/d)	5 (1-6/d)	4 (1-6/d)
109	Draaihals	x	3 (3)	3 (5)	onbev 1(1)
110	Grijskopspecht	x			
111	Groene Specht	x	3 (3)	5 (5)	4 (1-5/d)
112	Zwarte Specht	x	2 (2)	5 (1-3/d)	2 (2)
113	Grote Bonte Specht	x	x	6 (1-5/d)	6 (2-9/d)
114	Midd. Bonte Specht			1 (1)	
115	Kleine Bonte Specht		1 (1)	onbev 1 (1)	onbev 1(1)
116	Kuifleeuwerik				
117	Boomleeuwerik	x	2 (1-4/d)	5 (1-2/d)	6 (1-4/d)
118	Veldleeuwerik	x	x	xx	x

119	Oeverzwaluw	x	3 (1-10/d)	4 (10-80/d)	2 (1-2/d)
120	Boerenzwaluw	x	x	xx	x
121	Huiszwaluw	x	x	6 (2-50/d)	x
122	Boompieper	x	2 (2)	3 (4)	6 (1-5/d)
123	Graspieper		h	1 (4)	
124	Gele Kwikstaart	x	xx	x	5 (4-25/d)
125	Noordse Kwikstaart			1 (1)	hybride 1(1)
126	Witte kwikstaart	x	xx	xx	x
127	Grote Gele Kwikstaart	x	1 (2)	1 (1)	1 (1)
128	Winterkoning	x	x	x	x
129	Heggenmus	x	h	3 (1-2/d)	2 (2)
130	Roodborst	x	x	xx	x
131	Noordse Nachtegaal	x	1 (8)	6 (6-30/d)	3 (2-5/d)
132	Nachtegaal	x	x	6 (1-4/d)	6 (3-10/d)
133	Blauwborst			1 (1)	
134	Zwarte Roodstaart	x	xx	xx	x
135	Gekraagde Roodstaart	x	4 (1-20/d)	xx	x
136	Paapje	x	4 (2-15/d)	6 (1-8/d)	3 (1-5/d)
137	Roodborsttapuit	x	4 (4-10/d)	2 (3)	2 (1-3/d)
138	Tapuit	x	h	1 (1)	2 (2)
139	Merel	x	x	x	x
140	Kramsvogel	x	3 (1-20/d)	4 (2-50/d)	6 (1-8/d)
141	Zanglijster	x	x	x	x
142	Grote Lijster	x	2 (2)	h	5 (1-6/d)
143	Sprinkhaanzanger	x	4 (1-2/d)	3 (1-3/d)	2 (2)
144	Krekelzanger	x	x	1 (3)	

145	Snor	x	x	4 (1-20/d)	4 (2-6/d)
146	Spotvogel	x	3 (3)	2 (2)	2 (1-5/d)
147	Bosrietzanger	x		1 (2)	4 (1-3/d)
148	Kleine Karekiet	x	x	6 (1-4/d)	6 (1-4/d)
149	Rietzanger	x	x	x	4 (1-5/d)
150	Waterrietzanger				
151	Grote Karekiet		xx	6 (10-100/d)	5 (2-25/d)
152	Sperwergrasmus			2 (5)	1 (1)
153	Braamsluiper	x	x	7 (1-5/d)	6 (1-3/d)
154	Grasmus	x	x	7 (5-50/d)	xx
155	Tuinfluit	x	x	7 (2-20/d)	x
156	Zwartkop	x	x	xx	xx
157	Fluiter	x	4 (1-4/d)	6 (1-4/d)	4 (1-4/d)
158	Tijftjaf	x	x	x	x
159	Fitis	x	x	xx	x
160	Goudhaan	x	4 (4)	1 (2)	1 (1)
161	Vuurgoudhaan			3 (1-10)	
162	Grauwe Vliegenvanger	x	4 (2-6/d)	7 (1-3/d)	3 (3)
163	Kleine Vliegenvanger				
164	Bonte Vliegenvanger	x	2 (1-2/d)	4 (1-2/d)	
165	Baardman			1 (1)	2 (1-4/d)
166	Staatmees	x	2 (1-3/d)	x	2 (1-3/d)
167	Glanskop	x	1 (1)	7 (2-6/d)	4 (1-4/d)
168	Matkop	x	2 (1-4/d)	3 (1-4/d)	2 (1-2/d)
169	Kuifmees		2 (1-5/d)		3 (1-2/d)
170	Zwarte Mees	x	4 (2-8/d)	5 (2-10/d)	3 (1-2/d)

171	Pimpelmees	x	xx	xx	xx
172	Koolmees	x	x	xx	x
173	Boomklever	x	4 (2-20/d)	7 (2-5/d)	x
174	Kortsnavelboomkruiper	x		3 (1-4/d)	1 (2)
175	Boomkruiper	x	x	7 (1-5/d)	6 (1-3/d)
176	Buidelmees	x	2 (1-2/d)	onbev 2 (2)	2 (1-3/d)
177	Wielewaal	x	xx	7 (2-15/d)	6 (4-10/d)
178	Grauwe Klauwier	x	4 (2-7/d)	7 (1-20/d)	6 (1-15/d)
179	Klapekster	x	3 (3)	2 (3)	3 (3)
180	Gaai	x	4 (2-10/d)	4 (2-10/d)	6 (1-12/d)
181	Ekster	x	3 (1-2/d)	7 (10- 30/d)	x
182	Kauw	x	x	x	x
183	Zwarte Kraai		h	h	h
184	Roek	x	h	h	1 (80)
185	Bonte Kraai	x	x	7 (5-50/d)	x
186	Raaf	x	4 (10- 30/d)	7 (10- 30/d)	6 (1-15/d)
187	Spreeuw	x	xx	xx	xx
188	Huisemus	x	x	x	xx
189	Ringmus	x	xx	xx	xx
190	Vink	x	xx	xx	xx
191	Europese Kanarie	x	4 (4-10/d)	6 (1-8/d)	3 (3)
192	Groenling	x	x	7 (10- 50/d)	x
193	Putter	x	x	4 (2-10/d)	5 (2-6/d)
194	Sijs				
195	Kneu	x	x	3 (12)	x

196	Kruisbek		1 (8)	onbev 2 (6)	
197	Roodmus			1 (2)	2 (1-2/d)
198	Goudvink	x	1 (2)	2 (3)	3 (1-2/d)
199	Appelvink	x	2 (1-2/d)	7 (2-6/d)	3 (1-3/d)
200	Geelgors	x	x	7 (10- 50/d)	6 (2-20/d)
201	Ortolaan	x		2 (2)	1 (1)
202	Rietgors	x	x	7 (10- 50/d)	6 (1-20/d)
203	Grauwe Gors	x	xx	6 (1-10/d)	6 (1-5/d)
204					
205	totaal bevestigd Polen	147	146	153	140
206	plus onbevestigd	?	?	7	4
207	plus hybride	?	0	0	1
208	plus heen-/terugreis	?	12	8	5
209	Totaal	147	158	168	150